

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
BANKA E SHQIPËRISË
DEPARTAMENTI I STABILITETIT FINANCIAR

Raport¹
mbi ecurinë e treguesve që monitoron Banka e
Shqipërisë, në kuadër të procesit të uljes së
euroizimit

Gusht 2024

¹ Ky raport publikohet në zbatim të Memorandumit të Bashkëpunimit mes Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, Bankës së Shqipërisë dhe Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare, “Për zgjerimin e përdorimit të monedhës kombëtare në sistemin financiar dhe në ekonominë shqiptare”, nënshkruar më 18.4.2017 dhe publikuar në adresën e internetit:

https://www.bankofalbania.org/web/pub/memorandumi_gksf_9384_1.pdf

Përmbajtja

I. Hyrje.....	3
II. Përmbledhje.....	3
III. Ecuria e treguesve.....	4
IV. Konkluzion	13
Aneks I. Paketa e masave të Bankës së Shqipërisë në drejtim të uljes së euroizimit (Shkurt 2018), dhe treguesit e monitorimit	14
Aneks II. Veprime rregullative të mëparshme që ndikojnë në drejtim të uljes së euroizimit.....	16

I. Hyrje

Referuar Memorandumit të Bashkëpunimit të datës 18 prill 2017, me Ministrinë e Financave dhe Ekonomisë dhe Autoritetin e Mbikëqyrjes Financiare, Banka e Shqipërisë ka zbatuar një paketë masash për të nxitur përdorimin e monedhës vendase. Kjo paketë, e cila u miratua me vendim të Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë në shkurt 2018, përmban tre elemente kryesore: *i)* diferencimin e normës së rezervës së detyrueshme për detyrimet në valutë dhe ato sipas afatit të maturimit në lek; *ii)* kërkesa më të larta për treguesit e likuiditetit në valutë; dhe *iii)* ndërgjegjësimin e huamarrësve për rrezikun që paraqet huamarrja në valutë. Vlerësimi i efikasitetit të masave realizohet nëpërmjet analizimit të disa treguesve të përzgjedhur për monitorimin e nivelit të euroizimit të sistemit financiar, duke krahasuar vlerat para dhe pas zbatimit të tyre. Më shumë detaje lidhur me masat dhe treguesit e përcaktuar për monitorimin e efektit të tyre jepen në Aneksin 1.

Rezultatet e kësaj analize dhe vlerësimi mbi përshtatshmërinë e masave për arritjen e objektivave të përcaktuar në memorandumimin e bashkëpunimit komunikohen çdo gjashtëmuor, përmes publikimit të këtij raporti.

Synimi i masave të zbatuara nga Banka e Shqipërisë nuk është arritja e nivelit zero të përdorimit të monedhave të huaja, pasi niveli i hapjes së ekonomisë sonë me vendet partnere tregtare nënkupton praninë e rëndësishme të monedhave të huaja në sistemin tonë financiar. Objektivi është ulja e masës së përdorimit të monedhave të huaja deri në një nivel që konsiderohet i natyrshëm për një ekonomi të ngjashme me atë shqiptare.

II. Përmbledhje²

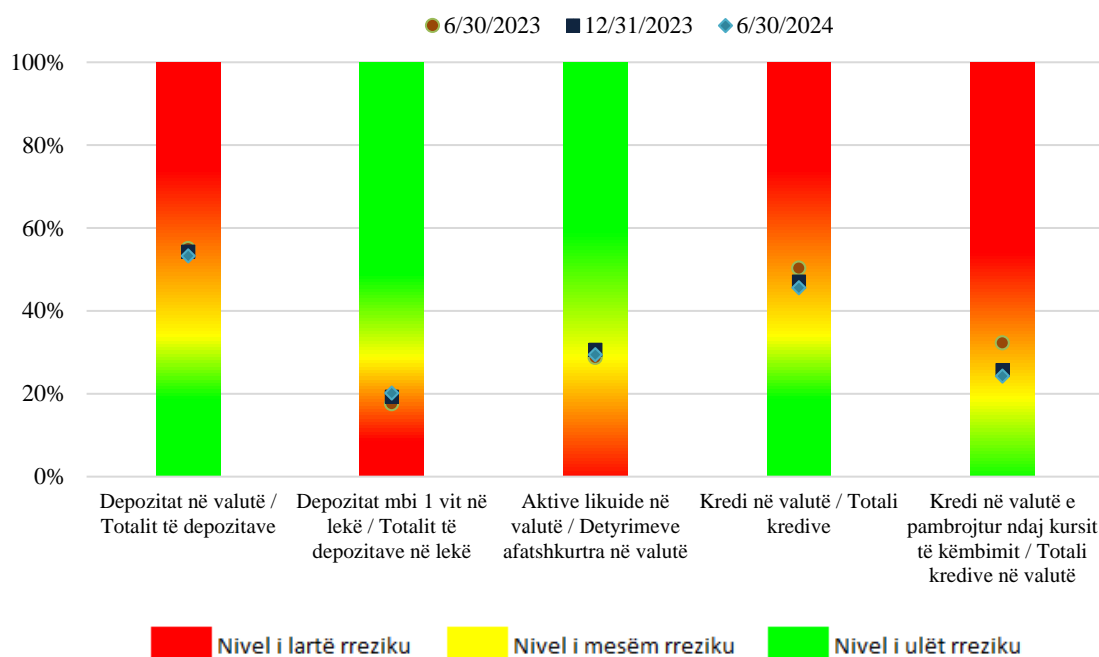
Gjatë gjashtëmuorit të dytë të vitit 2024, kur monitorohet ecuria e treguesve të përzgjedhur, bie në sy: rënia e vlerës së kredisë në valutë të pambrojtur nga kursi i këmbimit (që zbut kontributin e kursit të pafavorshëm të këmbimit në rrezikun e kreditit); rënie e peshës së aktiveve likuide në valutë ndaj detyrimeve afatshkurtra në valutë (që rrit rrezikun e likuiditetit nga veprimtaria valutore); pakësimi i kredive në valutë në raport me totalin e kredive; rënia e lehtë e peshës së depozitave në valutë dhe rritja e mëtejshme e depozitave në monedhën vendase me afat mbi një vit, që së bashku shprehin një dinamikë më pozitive për raportin mes monedhave në ecurinë e depozitave.

Kjo ecuri e treguesve është reflektuar në mënyrë të ngjashme edhe në terma vjetorë. Në përgjithësi, ecuria e treguesve gjatë periudhës vlerësohet në kahun e duhur për të arritur objektivat e synuar nga masat e uljes së euroizimit. Kjo ecuri nxjerr në pah nevojën për ruajtjen e një fokusi afatgjatë në vlerësimin e efekteve të masave të uljes së euroizimit

² Treguesit e monitoruar në këtë raport paraqiten të zhveshur nga efekti tremujor i luhatjeve në kursin e këmbimit të monedhës kombëtare ndaj monedhave kryesore të huaja (euro dhe dollar amerikan). Për matjen e efektit të kursit në portofolin e kredive të secilës bankë është përdorur formula: $X_t - X_{t-1} - (X_t/K_t - X_{t-1}/K_{t-1}) * K_{t-1}$. Ku, X përfaqëson vlerën në monedhën vendase, K është kursi i këmbimit i shprehur në lekë për njësi të valutës, dhe t është periudha e shprehur në tremujorë.

dhe larminë e faktorëve ekonomikë e socialë që mund të ndikojnë ecurinë e treguesve të përzgjedhur.

Grafik 1. Treguesit kryesorë për monitorimin e nivelit të përdorimit të valutës në sektorin bankar shqiptar

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Shënim: Për secilin tregues, niveli i rrezikut është përcaktuar duke iu referuar një pragu krahasues. Për treguesit “depozita në valutë ndaj totalit të depozitave” dhe “kredi në valutë ndaj totalit të tepicës së kredisë”, pragu krahasues është niveli prej 30%, sipas gjykimit ekspert. Për vlera nën 30% të këtyre treguesve, niveli i rrezikut konsiderohet “i ulët” (ngjyra e gjelbër). Për treguesin “aktive likuide në valutë ndaj pasiveve afatshkurtra në valutë”, pragu krahasues llogaritet duke i shtuar një devijim standard të serisë kohore, kufirit rregullativ prej 20%. Për vlera më të ulëta se ky prag krahasues, treguesi sinjalizon “nivel të lartë” të rrezikut. Për treguesin e “depozitave me afat mbi një vit në lekë ndaj totalit të depozitave në lekë”, pragu krahasues është përcaktuar sipas gjykimit ekspert në nivelin 40%.

III. Ecuria e treguesve

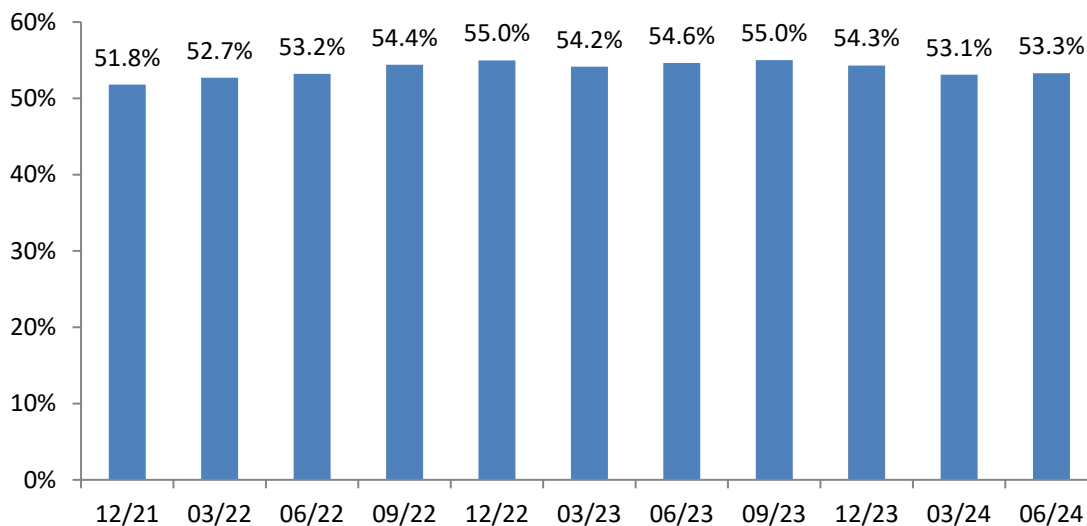
Analiza në vijim paraqet ecurinë e treguesve të listuar në Aneksin 1 të këtij materiali. Treguesit janë të zhveshur nga efekti i kursit të këmbimit, duke synuar paraqitjen e zhvillimeve reale dhe evidentimin sa më të saktë të ndikimit të masave. Siç vërehet në grafikët në vijim, zbatimi i paketës së masave ka pasur efekt gradual mbi treguesit e analizuar dhe ka qenë më i dukshëm në disa prej tyre.

Ecuria e Depozitave

Në fund të gjashtëmujorit të parë 2024, treguesi që mat peshën e depozitave në valutë ndaj totalit të depozitave shënoi nivelin 53.3%. Niveli i raportit pësoi rënie të lehtë me

1.0 pikë përqindje (pp) krahasuar me gjashtëmujorin e kaluar dhe u ul me 1.4 pp krahasuar me një vit më parë. Për këtë raport, gjatë periudhës gjashtëmujore, depozitat në valutë (numëruesi) dhe totali i depozitave (emëruesi) kanë shënuar rënie, përkatësisht me 2.3% dhe 0.4%. Në terma vjetorë, është shënuar rritje e dukshme e depozitave totale në nivelin 5.0% dhe rritje për depozitat në valutë në nivelin 2.4%.

Grafik 2. Raporti i depozitave në valutë ndaj totalit të depozitave, për sistemin bankar

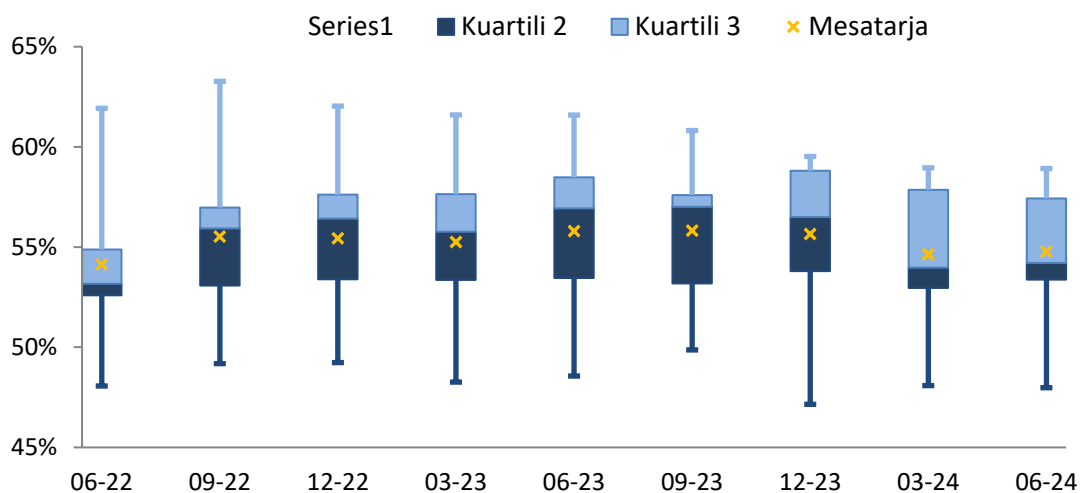

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në tërësi, shpërndarja e vlerave të treguesit për bankat jepet në Grafikon 3.

Kjo shpërndarje sipas bankave vijon të paraqitet relativisht e afërt duke u luhatur në nivelet 47.98% deri në 58.92%. Mesatarja e nivelit të treguesit për sistemin bankar ka arritur nivelin 54.65% nga 55.54% krahasuar me 6-mujorin paraardhës. Rezulton se 10 nga 11 bankat që operojnë në sistemin bankar regjistrojnë një vlerë të këtij treguesi mbi 50%, e cila potencialisht i bën ato subjekt të normës së rezervës së detyrueshme prej 20%. Ndalimi i rritjes së normave të interesit të valutës në tregjet ndërkombëtare, ose një kthim drejt rënies së tyre, mund të ndikojë negativisht në marzhin e përdorimit të valutës nga bankat dhe të shoqërohet me rritjen e ndjeshmërisë ndaj kostove të mësipërme.

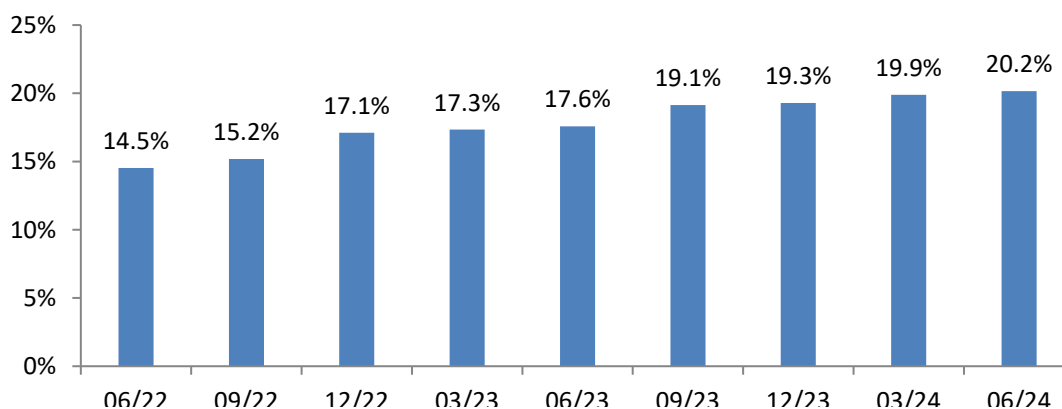
Grafik 3. Shpërndarja e raportit të depozitave në valutë ndaj totalit të depozitave, për bankat e sistemit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Pesha e depozitave në lekë me afat maturimi mbi një vit ndaj totalit të depozitave ka shënuar rritje gjatë periudhës me 0.9 pp, duke arritur në nivelin 20.2%. Në krahasim me një vit më parë, treguesi është rritur me 2.6 pp. Në terma gjashtëmujorë, vlera e depozitave me afat deri në një vit në lekë ka shënuar rënie me 1.5% dhe në terma vjetorë ajo ka shënuar rritje me 1.7%.

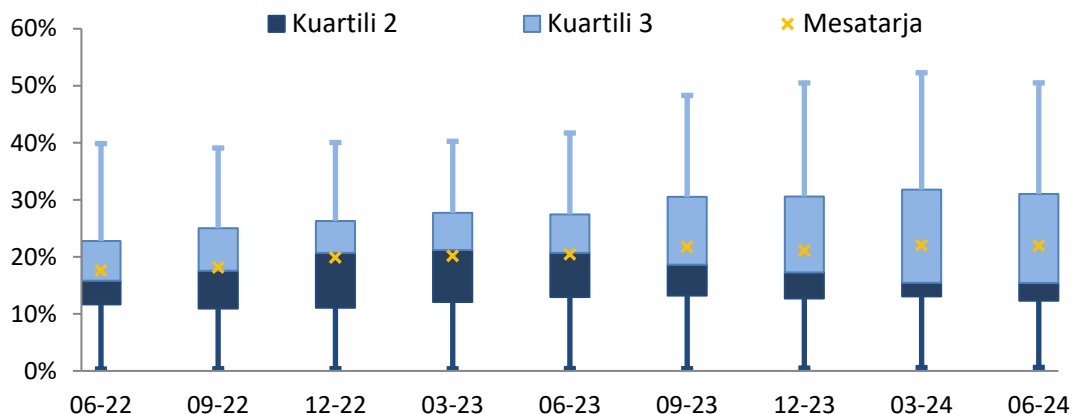
Grafik 4. Raporti i depozitave mbi një vit në lekë ndaj totalit të depozitave në lekë, për sistemin bankar

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Shpërndarja e vlerave të këtij treguesi sipas bankave vijon të jetë e gjerë dhe reflektohet në vlerat e minimumit dhe maksimumit, të cilat luhaten nga 0.6% në 50.5%. Për 4 prej bankave, vlerat e treguesit kanë pësuar rënie dhe për 4 banka të tjera, vlera e raportit është më e lartë se vlera mesatare e sektorit.

Grafik 5. Shpërndarja e raportit të depozitave mbi një vit në lekë ndaj totalit të depozitave në lekë, për bankat e sistemit

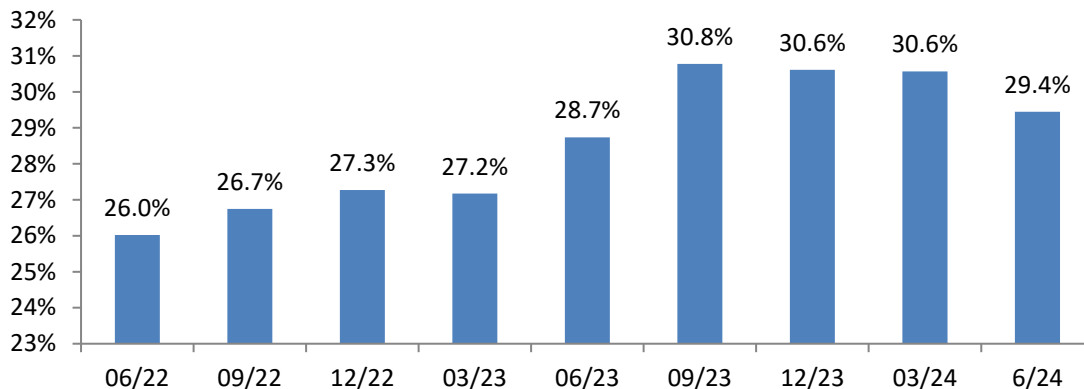
Burimi: Banka e Shqipërisë.

Rritja e vlerës së treguesit në dy vitet e fundit reflekton, nga njëra anë, rritjen e preferencës për depozitat më afatgjata në kushtet e rritjes së normave të interesit; nga ana tjetër, shpërndarja e gjerë e vlerave të peshës së depozitave në lekë me afat maturimi mbi një vit ndaj totalit të depozitave, tregon që kjo zhvendosje drejt depozitave afatgjata përfaqëson një proces gradual dhe sfidues për bankat.

Ecuria e Aktiveve Likuide

Treguesi aktive likuide në valutë ndaj detyrimeve afatshkurtra në valutë vijon të mbetet mbi nivelet minimale rregullatore. Ky tregues në nivel sektori është ulur gjatë periudhës me 1.2 pp, duke arritur nivelin 29.4% në fund të qershorit 2024. Krahasuar me një vit më parë, treguesi është rritur me 0.7 pp. Sipas elementeve përbërëse të raportit, vërehet se gjatë gjashtëmujorit, aktivet likuide në valutë (numëruesi) kanë pësuar rënie me 6.9%, ndërsa detyrimet afatshkurtra në valutë (emëruesi) janë ulur me 3.2%. Në terma vjetorë, aktivet likuide në valutë kanë shënuar rritje jodomethënëse, ndërsa detyrimet afatshkurtra në valutë kanë pësuar rënie me 2.3%.

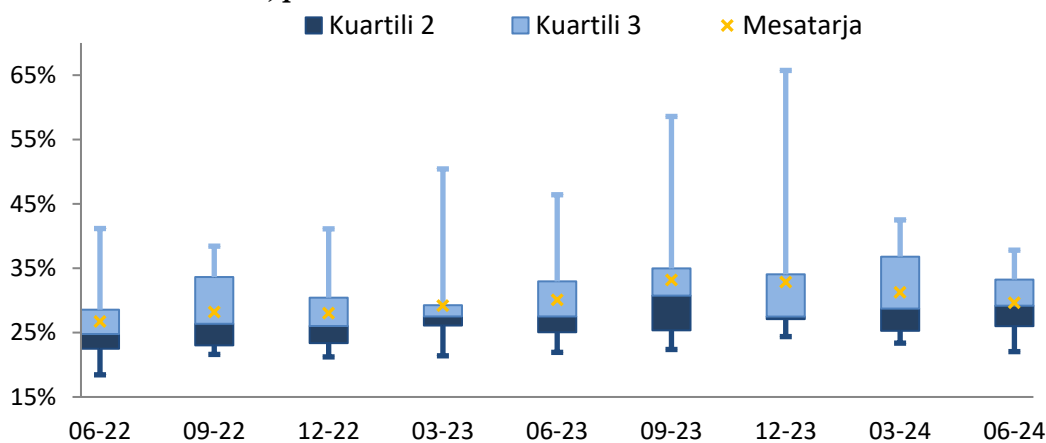
Grafik 6. Ecuria e treguesit të aktiveve likuide në valutë ndaj pasiveve afatshkurtra në valutë, për bankat e sektorit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Shpërndarja e vlerave të treguesit për valutën sipas bankave të sektorit (Grafiku 7) vijon të reflektojë një shpërndarje relativisht të gjerë. Për 7 prej bankave, vlerat e treguesit kanë pësuar rënie dhe 5 banka kanë vlerën e raportit më të lartë se vlera mesatare e sektorit.

Grafik 7. Shpërndarja e treguesit të aktiveve likuide në valutë ndaj detyrimeve afatshkurtra në valutë, për bankat e sektorit

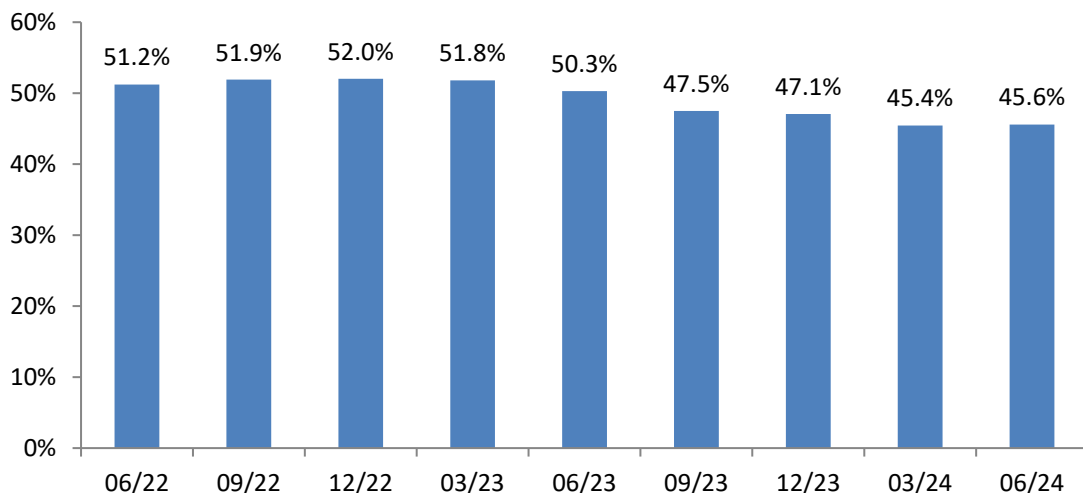

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Ecuria e Kredisë

Gjatë gjashtëmujorit të parë të vitit 2024, *pesha e portofolit të kredive në valutë ndaj totalit të kredive* ka shënuar rënie. Vlera e treguesit zbriti në 45.6% në fund të qershorit 2024, ose 1.5 pp më pak se në fund të dhjetorit 2023. Gjatë kësaj periudhe, kreditë në valutë shënuan rënie, ndërsa kreditë në lekë vazhduan rritjen.

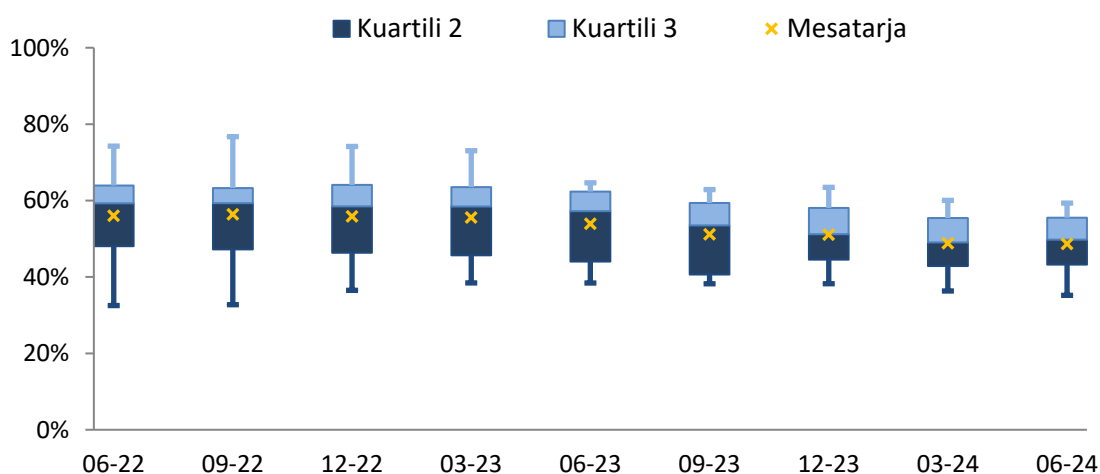
Grafik 8. Raporti i kredive në valutë ndaj totalit të kredive, për sektorin bankar

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Grafiku 9, i cili paraqet shpërndarjen e peshave të kredisë në valutë në raport me totalin e kredisë për bankat e sistemit, tregon vijimin e ngushtimit të diferencës midis nivelit maksimal dhe atij minimal të vlerës së treguesit. Treguesi i kredive në valutë në raport me totalin e kredive ka shënuar rënie pothuajse në të gjitha bankat e sistemit, me përjashtim të njërës prej tyre. Krahasuar me fundin e dhjetorit 2016, ky tregues është ulur për 10 nga 11 bankat e sistemit, në madhësi të ndryshme.

Grafik 9. Shpërndarja e raportit të kredive në valutë ndaj totalit të kredive, për bankat e sektorit

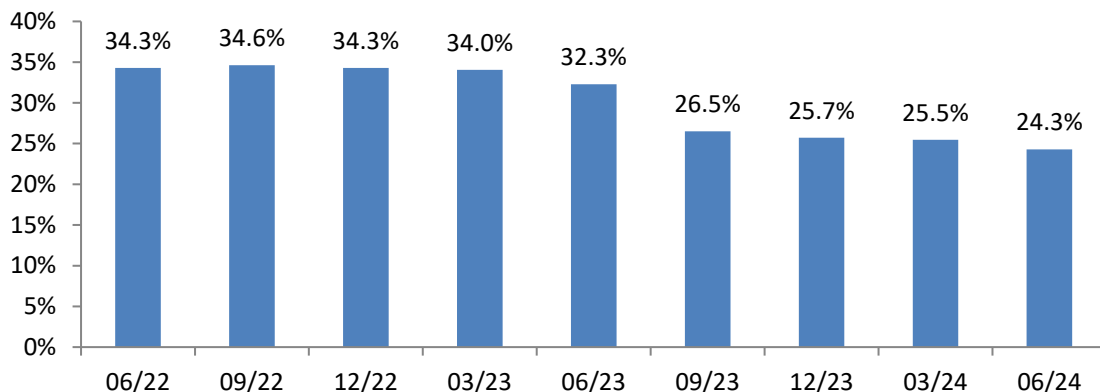

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Nga ana tjetër, teprica e kredive në valutë të pambrojtura nga kursi i këmbimit, ku kreditë në euro zënë rreth 91%, ka shënuar rënie të mëtejshme të peshës ndaj totalit të kredive në valutë. Në fund të qershorit 2024, këto kredi shënuan 24.3% të kredive në valutë, ose 11% të totalit të kredisë. Në terma absolutë vërehet një rënie me 1.4 % dhe 8% e kredive të pambrojtura ndaj kursit të këmbimit krahasuar përkatësisht me fundin e gjashtëmujorit të

mëparshëm dhe me një vit më parë. Kjo rënie e ndjeshme dhe e shpejtë reflekton gjithashtu disa ndryshime strukturore në klasifikim nga një numër i vogël bankash. Kreditë e ekspozuara ndaj rrezikut të kursit të këmbimit, domethënë rastet kur të ardhurat e subjektit huamarrës janë në monedhë të ndryshme nga monedha e dhënies së kredisë, janë ato me profilin më të lartë të rrezikut. Për këtë arsye, ky tregues mbart një rëndësi të veçantë në monitorimin e masave të uljes së euroizimit.

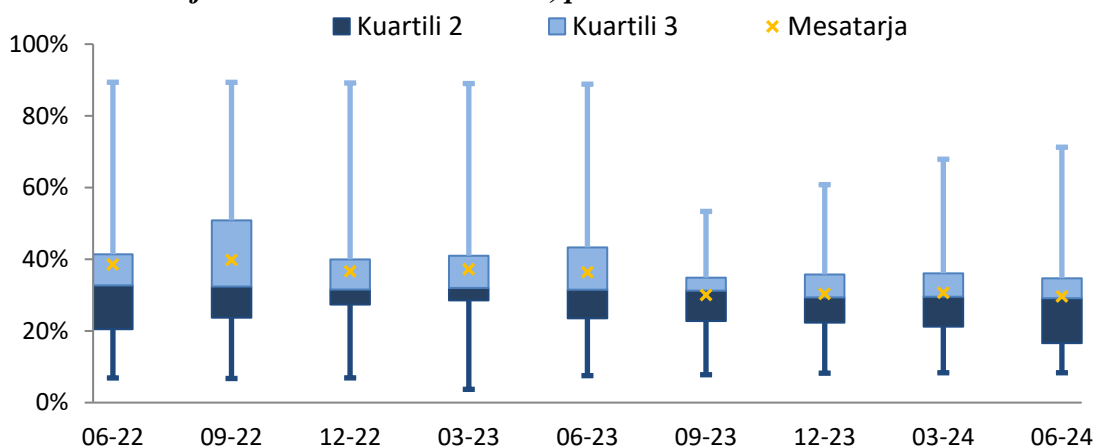
Grafik 10. Raporti i kredive në valutë të pambrojtura nga rreziku i kursit të këmbimit ndaj totalit të kredive në valutë, për sektorin bankar

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në nivel bankash, treguesi shfaqet në përmirësim (rënie) për 8 nga 11 bankat e sistemit. Grafiku 11 paraqet shpërndarjen e këtij treguesi për bankat e sistemit, ku konstatohet që pothuajse gjysma e bankave kanë një vlerë të treguesit nën mesataren e thjeshtë të sektorit prej 29.6%.

Grafik 11. Shpërndarja e peshës së kredive në valutë të pambrojtura nga rreziku i kursit të këmbimit ndaj totalit të kredive në valutë, për bankat e sistemit

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Ecuria e Borxhit të Qeverisë në Valutë

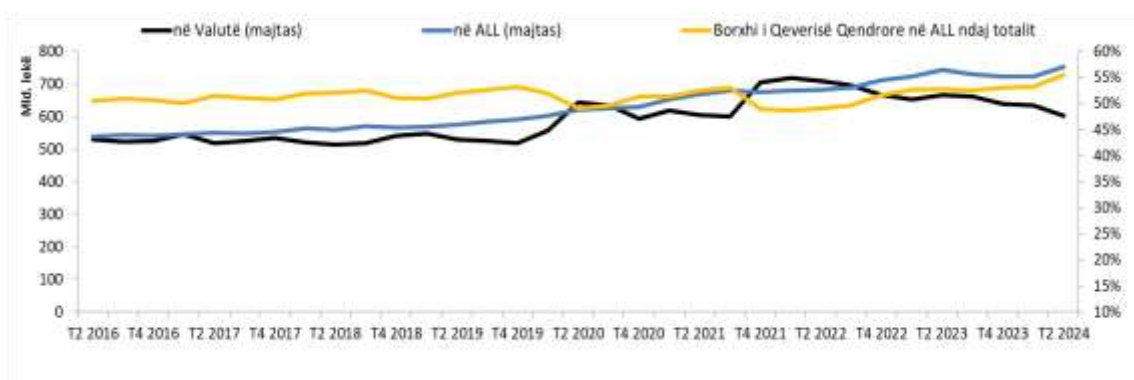
Transaksionet financiare të lidhura me huamarrjen e re në valutë, me shlyerjen e detyrimeve të borxhit në valutë dhe me përdorimin e të ardhurave valutore në ekonominë e vendit, të cilat shoqërohen me konvertim të valutës në monedhën vendase ose anasjelltas, ndikojnë në nivelin dhe ecurinë e përdorimit të valutës në vend. Për këtë arsye, ecuria e përbërjes së borxhit të qeverisë në valutë, monitorohet si pjesë e kësaj analize.

Në fund të qershorit 2024³, vërehet:

- 1) rënie e peshës së letrave me vlerë të borxhit (titujve) me maturitet 3, 6 dhe 12 muaj dhe rritje e peshës së titujve me maturitet më të gjatë se 12 muaj (obligacione 2, 5 dhe 7-vjeçare). Gjithashtu vërehet rritje e peshës së titujve me maturitet afatgjatë, (obligacione 10 dhe 15-vjeçare);
- 2) rënie në masën 2.45% e peshës së detyrimeve në valutë të Qeverisë Shqiptare krahasuar me fundin e dhjetorit 2023; dhe
- 3) rritje e borxhit të brendshëm në masën 3%, krahasuar me fundin e dhjetorit 2023.

Në fund të qershorit 2024, borxhi në valutë zë 44.5% të totalit të borxhit të përgjithshëm të Qeverisë, duke u ulur me 2.4 pp krahasuar me gjashtë muajt paraardhës. Ai mbizotërohet nga borxhi në euro, i cili zë gati 77% të vlerës së borxhit në valutë. Rënia e peshës së borxhit në valutë në vitin 2024 reflekton mbiçmimin e kursit të këmbimit të Lekut, ku për një euro nevojiteshin 100.35 lekë në fund të qershorit 2024, kundrejt 102.78 lekëve në fund të vitit 2023. Në dekadën e fundit, borxhi në valutë i Qeverisë nuk e ka kaluar vlerën 55% të borxhit të përgjithshëm të saj.

Grafik 12. Ecuria e borxhit publik në lekë dhe valutë (boshti majtas), si dhe pesha e borxhit publik në lekë ndaj totalit (boshti djathtas)

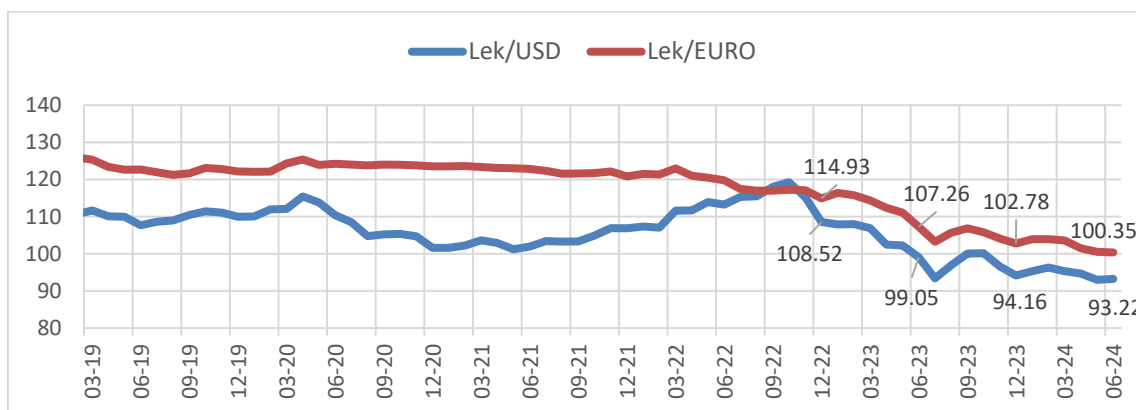
Burimi: Të dhënat janë marrë nga faqja e internetit e Ministrisë së Financave dhe janë përpunuar nga Banka e Shqipërisë.

³ Të dhënat më të fundit të publikuara nga Ministria e Financave deri në momentin e publikimit të këtij raporti i referohen fundit të muajit qershor 2024.

Ecuria e Kursit të Këmbimit

Gjatë periudhës janar-qershor 2024, kursi i këmbimit të monedhës vendase ka vijuar të mbiçmohet. Kundrejt Euros, Leku është mbiçmuar gjatë kësaj periudhe me 3.4%, duke reflektuar flukset e larta hyrëse të valutës në ekonomi, kryesisht në formën e të ardhurave nga turizmi, dërgesat e emigrantëve, investimet e huaja direkte dhe përmirësimin e bilancit tregtar.

Grafik 13. Ecuria e kursit të këmbimit të Lekut ndaj dy valutave kryesore

Burimi: Banka e Shqipërisë.

Në tremujorin e parë 2024, kursi i këmbimit ka qenë relativisht i stabilizuar me luhajtje të vogla të vlerave. Ndërsa në 3-mujorin e dytë të vitit, mbiçmimi i Lekut ndaj Euros u përshpejtua, i ndikuar nga një rritje e investimeve të huaja, i dërgesave prej emigrantëve (remitancave) dhe një fillim më i hershëm i sezonit turistik. Në 6-mujorin e parë të vitit ndërhyrjet e Bankës së Shqipërisë në tregun valutash, më të theksuara në periudhën maj-qershor, kanë qenë të fokusuar në ruajtjen e stabilitetit të kursit të këmbimit midis Lekut dhe Euros, duke siguruar që lëvizjet në nivelin e kursit të këmbimit të jenë graduale.

Në tremujorin e parë të vitit, niveli mesatar i kursit të këmbimit të Lekut ndaj USD ishte 95.7 lekë, ndërsa në tremujorin e dytë ky tregues zbriti në 93.6 lekë. Gjatë gjashtëmujorit, Leku u mbiçmuar me 2.2% kundrejt USD, duke reflektuar përgjithësisht ecurinë e kursit të këmbimit EUR/ALL pas qëndrueshmërisë në tregjet ndërkombëtare. Në terma vjetorë, mbiçmimi i Lekut ndaj USD vlerësohet në 5.9% (gjatë vitit 2023, ky tregues ishte 13.2%). Në përgjithësi, USD është tregtuar në nivele më të dobëta ndaj Euros për shkak të perceptimit mbi fazat e ndryshme të normalizimit të politikës monetare në të dy blloqet.

Në situata kur kursi i këmbimit është i qëndrueshëm dhe luhatshmëria e tij është e ulët, agjentët ekonomikë kanë tendencën të rrisin volumin dhe frekuencën e transaksioneve të tyre financiare në valutë. Kjo shoqërohet në përgjithësi me rritje të shkallës së përdorimit të valutës dhe ulje të vigjilencës ndaj rreziqeve që shoqërojnë ekspozimin e agjentëve ndaj saj. Si rezultat, lëvizjet e papritura në kursin e këmbimit mund të nxisin transaksione të sforcuara në tregje nga ana e agjentëve, të cilat mund të rrisin pasigurinë për zhvillimet e përgjithshme ekonomike. Ndaj është e rëndësishme që në situata të zhvillimeve normale, të tërhiqet vëmendja e agjentëve ekonomikë për nevojën e kontrollit mbi nivelin dhe pozicionin e tyre në valutë, duke theksuar që kursi i këmbimit të Lekut është i lirë dhe lëvizjet e tij në të dy kahet janë të mundshme. Në nivel makro, fleksibiliteti i kursit

të këmbimit është një mekanizëm i rëndësishëm mbrojtës për zbutjen e goditjeve makroekonomike.

IV. Konkluzion

Në gjashtëmujorin e parë të vitit 2024, mbiçmimi i Lekut ndaj valutave kryesore ka vijuar, por me ritme më të ulëta se në periudhat e mëparshme. Kjo vjen si rezultat i një kombinimi faktorësh ekonomikë, politikë dhe sezonalë. Megjithatë, edhe kur korrektohen për këtë ecuri të kursit të këmbimit, ecuria e treguesve që monitorohen për të vlerësuar efektet e masave të deeuroizimit ka qenë përgjithësisht në përputhje me objektivat e synuar. Pesha e depozitave në lekë me afat mbi një vit ka shënuar përmirësime të lehta. Ndërsa, pjesa tjetër e treguesve, ku përfshihet pesha e kredive të pambrojtura nga kursi i këmbimit dhe pesha e kredive në valutë, ka shënuar përmirësime më të dukshme.

Në terma vjetorë, ecuria e treguesve është më e larmishme, por mund të dallohet prirja përmirësuese në shumicën e tyre. Megjithatë, ndryshimet strukturore në ekonomi gjatë viteve të fundit, ku veçohet rritja e fortë e të ardhurave nga turizmi dhe zhvillimet inflacioniste, janë shoqëruar me ndryshime të politikave ekonomike dhe monetare, si dhe të sjelljes së agjentëve të ekonomisë reale. Për këto arsye, dallimi i efekteve që lidhen ngushtë me masat e deeuroizimit, mbetet një proces i vështirë. Gjithsesi, këto masa kanë efekt frenues në ecurinë e euroizimit dhe në mungesë të tyre, madhësia e lëvizjes së ndonjërit prej treguesve, apo edhe kahu i saj, do të ishte i ndryshëm.

Aneks I. Paketa e masave të Bankës së Shqipërisë në drejtim të uljes së euroizimit (Shkurt 2018) dhe treguesit e monitorimit

Masa 1. Për të rritur peshën e monedhës vëndase dhe njëkohësisht zgjerimin e maturitetit në strukturën e detyrimeve të sistemit bankar, **Banka e Shqipërisë vendosi të diferencojë normën e rezervës së detyrueshme⁴**, për kategoritë e përfshira në bazën e rezervës së detyruar, si vijon:

- 7.5% (nga 10% që ishte më parë) për detyrimet në lekë me afat maturimi jo më të gjatë se 12 muaj;
- 5% (nga 10% që ishte më parë) për detyrimet në lekë me afat fillestar më të gjatë se 12 muaj deri në 2 vjet;
- 12.5% (nga 10% që ishte më parë) për detyrimet në valutë, kur këto zënë nën 50% të totalit;
- 20% (nga 10% që ishte më parë) për pjesën e detyrimeve në valutë mbi 50% të totalit.

Monitorimi i efekteve të Masës 1 bëhet nëpërmjet treguesve në vijim:

- *raportit të depozitave në valutë, të zhveshur nga efektet e kursit të këmbimit ndaj totalit të depozitave;*
- *raportit të depozitave mbi një vit⁵ në lekë, ndaj totalit të depozitave në lekë;*
- *ecurisë së strukturës së borxhit publik.*

Masa 2. Për administrimin më të kujdesshëm të rrezikut të likuiditetit, **Banka e Shqipërisë vendosi të rrisë kërkesën minimale rregullative për aktivet likuide në valutë⁶** në nivelin 20% të detyrimeve afatshkurtra. Për aktivet likuide në lekë, raporti u ruajt në nivelin prej 15%.

Monitorimi i efekteve të Masës 2 do të bëhet nëpërmjet treguesit në vijim:

- *raporti i aktiveve likuide në valutë ndaj detyrimeve afatshkurtra në valutë, të zhveshura nga efekti i kursit të këmbimit.*

⁴ Vendim i Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë nr. 13, datë 7.2.2018, “Për miratimin e normës së rezervës së detyruar mbajtur në Bankën e Shqipërisë nga bankat”.

⁵ Ky tregues u konvertua për të shfaqur ecurinë e peshës së depozitave në lekë mbi një vit, si synim i drejtpërdrejtë i uljes së normës së rezervës së detyrueshme në lek.

⁶ Vendim i Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë nr. 14, datë 7.2.2018, “Për një ndryshim në rregulloren për administrimin e rrezikut të likuiditetit”.

Masa 3. Për rritjen e **ndërgjegjësimit të huamarrësve në lidhje me rrezikun e kursit të këmbimit**, Banka e Shqipërisë u ka kërkuar bankave⁷ që:

- në rastet kur klienti aplikon për kredi në monedhë të ndryshme nga monedha në të cilën ka të ardhurat, bankat t'i propozojnë huamarrësit një kredi alternative në të njëjtën monedhë me të ardhurat e tij, si dhe ta pajisin atë me një shembull konkret se si ndryshon kësti i kredisë në rast nënçmimi të lekut dhe/ose rritjeje të normës së interesit (me vlera të përcaktuara);
- të përfshijnë në kontratat e reja të kredisë në valutë (apo ato që ristrukturohen rishtas), opsionin për përdorimin e mekanizmave që zbusin rrezikun e tregut për kredimarrësin, në rastin kur plotësohen kushtet e dakordësuara nga banka dhe huamarrësi.

Monitorimi i efektit të Masës 3 bëhet nëpërmjet treguesve në vijim:

- *kredia në valutë ndaj totalit të portofolit, zhveshur nga efekti i kursit të këmbimit;*
- *kredia në valutë e pambrojtur nga kursi i këmbimit, ndaj totalit të kredive në valutë, zhveshur nga efekti i kursit të këmbimit.*

⁷ Vendim i Këshillit Mbikëqyrës të Bankës së Shqipërisë nr. 15, datë 7.2.2018, “Për disa ndryshime në rregulloren mbi transparencën për produktet dhe shërbimet bankare e financiare”.

Aneks II. Veprime rregullative të mëparshme që ndikojnë në drejtim të uljes së euroizimit

Nr.	Masa	Data e adoptimit/e zbatimit	Përshkrim
1.	Kufizimi i huave në valutë të pambrojtura nga rreziku i kursit të këmbimit	Vendimi i Këshillit Mbikëqyrës nr. 62, datë 14.9.2011, “Për administrimin e rrezikut të kredisë nga bankat dhe degët e bankave të huaja”, neni 15	Huatë në valutë, të dhëna për huamarrësit e pambrojtur nga rreziku i kursit të këmbimit (pra, ku të ardhurat e huamarrësit janë në lekë), nuk duhet të kapërcejnë nivelin 400% të vlerës së kapitalit rregullator të bankës. Çdo vlerë mbi këtë nivel, zbritet nga vlera e kapitalit rregullator.
2.	Kërkesa minimale për aktive likuide në valutë	Vendimet e Këshillit Mbikëqyrës nr. 75, datë 26.10.2011, dhe nr. 28, datë 27.3.2013	Vendosja e një kërkesë minimale për vlerën e raportit të aktiveve likuide ndaj detyrimeve afatshkurtra, në nivelin 15%, e zbatueshme veçmas për lekun dhe për valutat kryesore (euro, dollar amerikan), dhe në total në nivelin 20%.
3.	Kërkesa më e lartë për kapital, lidhur me huatë në valutë të pambrojtura nga rreziku i kursit të këmbimit	Vendimi i Këshillit Mbikëqyrës nr. 48, datë 31.7.2013, “Për raportin e mjaftueshmërisë së kapitalit”	Huatë në valutë ndaj huamarrësve të pambrojtur nga rreziku i kursit të këmbimit, ponderohen me koeficient më të lartë rreziku (150%), për qëllime të llogaritjes së treguesit të mjaftueshmërisë së kapitalit të bankës.